

Aan:
de leden van de Statencommissie
Milieu, Water en Groen

(i.a.a. de overige statenleden)

Assen, 2 december 2002
Ons kenmerk 48/6.2/2002009696
Behandeld door de heer K. Liebe (0592) 365338
Onderwerp: Plan tot behoud van de grutto in Zuidwest-Drenthe

Geachte commissieleden,

In de rondvraag van uw vergadering van 27 mei 2002 is gevraagd de maximale ruimte te zoeken voor het door een aantal weidevogelwerkgroepen en landbouwers opgestelde Plan tot behoud van de grutto in Zuidwest-Drenthe. Het overleg met de werkgroepen heeft geleid tot een ambtelijke uitwerking van alternatieven binnen en buiten het Programma Beheer.

Het is als zeer positief te waarderen dat weidevogelwerkgroepen en landbouwers zich gevonden hebben in een Plan tot behoud van de grutto in Zuidwest-Drenthe. In het overleg zijn de in bijgevoegde notitie uitgewerkte alternatieven voorgelegd.

- Een "ruime jas"-begrenzing voor weidevogelbeheer, door een begrenzing in het kader van het Programma Beheer. De kosten voor de provincie voor één overgangsjaar zijn voor een zesjarige pilot begroot op € 13.500,--.
- Een provinciale pilot Collectief weidevogelbeheer toepassen in een "ruime jas"-gebied. De kosten voor de provincie zijn begroot op € 69.500,--.
- Een provinciale pilot Flexibel weidevogelbeheer, het toepassen van een maximale flexibiliteit ten aanzien van percelen en rustperiode. De kosten voor de provincie zijn voor een zesjarige pilot begroot op € 105.000,--.

Het resultaat van het overleg over de uitgewerkte alternatieven is als volgt. Begrenzing in het kader van het Programma Beheer als "ruime jas"-gebied met een weidevogeldoelstelling is beleidsmatig voor de voorgestelde gebieden een goede oplossing. Deze oplossing wordt niet gedragen door weidevogelwerkgroepen en landbouwers. Deze hebben te kennen gegeven dat alleen het alternatief provinciale pilot Flexibel weidevogelbeheer voor hen acceptabel is.

Ten aanzien van het door de weidevogelwerkgroepen voorgestelde alternatief is het volgende op te merken. In de voorgestelde gebieden broedt ongeveer 4% (46 paar) van de Drentse populatie grutto's. Hier is geen grote winst voor de grutto's te behalen. Er zijn gebieden in Drenthe met grotere populaties, waar betere resultaten te verwachten zijn. Het starten van een provinciale pilot kan precedentwerking tot gevolg hebben voor andere weidevogelgebieden in de provincie. Het kan zelfs tot gevolg hebben dat bij de actualisatie van het Integraal gebiedsplan gevraagd wordt de begrenzing op te heffen en flexibel weidevogelbeheer mogelijk te maken. Bij (pilot)projecten voor weidevogelbeheer is een grote behoefte aan continuïteit. Het is niet op voorhand duidelijk dat flexibel weidevogelbeheer na zes jaar operationeel kan worden in het Programma Beheer. Uitbreiding van de pilot kan bij de gewenste continuïteit voor langere tijd een aanzienlijk beslag leggen op provinciale middelen.

Het verzoek van de weidevogelwerkgroepen is eenvoudig te honoreren door het gebied als een "ruime jas"-gebied te begrenzen.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, griffier

, voorzitter

Bijlage(n):
pb/coll.

VRIJE WEIDEOGELHECTARES

Inleiding

In de rondvraag van de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen van 27 mei 2002 gaat de heer Hornstra (PvdA) in op het bezoek van een aantal statenleden aan een tweetal organisaties ter bescherming van weidevogels. Deze organisaties hebben onder verwijzing naar andere provincies gevraagd om te onderzoeken of een flexibel beschermingsbeleid, dat zij een mozaïekbeleid noemen, mogelijk is. Mede namens de fracties van CDA en GroenLinks vraagt hij om een voorstel om tot een meer flexibel beleid te komen, passend binnen de mogelijkheden die landbouw, natuurbeheer en visserij (LNV) biedt.

Mevrouw Edelenbosch wil die maximale ruimte voor het beleid voor de weidevogelstand in Zuid-Drenthe wel zoeken.

De heer Holman (CDA) is het daarmee eens. Hij is van mening dat er provinciale gelden minder zinvol worden besteed.

Het voornemen van de gedeputeerde wordt statenbreed ondersteund.

Plan tot behoud van de grutto in Zuidwest-Drenthe

Het plan is aan de gedeputeerde aangeboden door de Vogelwerkgroep Vliegvlug, de Vogelwacht Uffelte, de Natuurwerkgroep Ruinerwold en de Weidevogelbescherming Ruinen.

Het plan noemt als voornaamste knelpunten voor het behoud van de grutto de nestverliezen, de kuiensterfte en verlies aan openheid en rust. In het kader van de vrijwillige weidevogelbescherming is nestmarkering reeds een belangrijke activiteit. De werkgroepen pleiten voor een voldoende oppervlak met een maaidatum. Een maaidatum van 8 juni of later is het meest effectief. Uitgangspunt is dat uitsluitend broedpercelen of percelen op een maximale afstand van 200 m tot 400 m van de broedpercelen in aanmerking komen voor een uitgestelde maaidatum. Uitgangspunt is de vergoedingen zoals die in het Programma Beheer gelden voor weidevogelpakketten.

Om de maatregelen goed te kunnen inpassen in de gangbare bedrijfsvoering en de effectiviteit van de maatregelen te kunnen verhogen, wordt een flexibele invulling als noodzakelijk voorgesteld.

Bij verplaatsing van grutto's naar andere percelen worden ook de maatregelen mee verplaatst.

Ook is er bij een aantal deelnemers de bereidheid de maaidatum te verschuiven als de situatie in het veld daarom vraagt.

Aanpak in naburige provincies

Bij de discussie in de staten is, onder verwijzing naar andere provincies, gevraagd om te onderzoeken of een flexibel beleid mogelijk is. Daarom is aan naburige provincies om informatie gevraagd.

In de provincies Fryslân, Groningen en Overijssel zijn de vrije weidevogelhectares in een begrenzenplan opgenomen. In Overijssel wordt als extra mogelijkheid in de vorm van een experiment resultaatbeloning toegepast. Per provincie is hierna kort de essentie van de verkregen informatie weergegeven.

Bij de beoordeling van de mogelijkheden in naburige provincies moet er rekening gehouden worden met de wijzigingen die als gevolg van het Programma Beheer zijn doorgevoerd. Een van de voornaamste wijzigingen betreft de invoering van een doelmatigheidstoets voor pakketten waarin geen natuurresultaat is opgenomen. Bijlage 1 geeft in grote lijnen inhoud en gevolgen van de doelmatigheidstoets weer.

Fryslân

Voor de inzet van vrije hectares (7.715 ha) is de provincie ingedeeld in zes deelgebieden. Per gebied is een quotum aan inzetbare hectares aangegeven, onderverdeeld naar perceelsbeheer weidevogels, botanisch, slootranden, bouwland en vluchtheuvels.

Verzoeken om in aanmerking te komen voor beheerssubsidie worden niet zonder meer gehonoreerd. Zo wordt geen beheerssubsidie verleend op aanvragen die betrekking hebben op cultuurgraslanden en bouwlanden die reeds deel uitmaken van begrensde beheers- en reservaatgebieden etc. Verder zijn door de provincie aanvullende criteria opgesteld waaraan de aanvragen voor subsidie moeten voldoen. Voor weidevogelbeheer gelden de volgende aanvullende criteria. De criteria hebben betrekking op de aspecten openheid, rust, grondbewerking en voor veengronden de ontwatering.

Een perceel is voldoende open als:

- de afstand tot de bebouwde kom meer is dan 300 m;
- de afstand tot lijnvormige beplantingen/bosjes/riet en ruigte meer is dan 200 m;
- de afstand tot (grotere) bossen meer is dan 400 m;
- de afstand tot hoogspanningsleidingen en andere opgaande bebouwing, zoals bijvoorbeeld windmolens, meer is dan 100 m.

Er is voldoende rust als:

- de afstand tot rijkswegen meer is dan 150 m, tot provinciale wegen meer is dan 100 m en ten opzichte van gemeentelijke wegen meer is dan 50 m;
- de afstand tot gebouwen meer is dan 200 m.

De percelen mogen de afgelopen twee jaar niet zijn gescheurd, gefreesd en heringezaaid.

Aanvullend geldt voor veengronden dat de drooglegging niet groter mag zijn dan 90 cm beneden het maaiveld.

Aan vorengenoemde voorwaarden moet zijn voldaan om te kunnen deelnemen aan het weidevogelbeheer.

Groningen

In het Gebiedsplan Groningen wordt naast de concreet begrensde beheersgebieden een oppervlakte van 2.156 vrij inzetbare hectares gereserveerd voor natuurdoelen buiten de concreet begrensde gebieden. Hiervan is 886 ha beschikbaar voor behoud en herstel van weidevogelpopulaties in open graslandgebieden, door middel van een aangepast beheer van percelen die qua openheid en rust een geschikt broedbiotoop vormen.

De pakketten voor collectief weidevogelbeheer zijn resultaatgestuurd. Subsidieaanvragen voor die pakketten worden niet getoetst aan onderstaande criteria. Deze pakketten kunnen alleen worden aangevraagd in open graslandgebieden, dus buiten de kleinschalige houtsingelgebieden.

Doelmatigheidstoets vrij inzetbare hectares

Voor de vrij inzetbare hectares in het witte gebied geldt een doelmatigheidstoets om te bewerkstelligen dat de hectares op kansrijke plaatsen worden ingezet. Voor weidevogelbeheer en faunabeheer heeft deze toets vooral betrekking op criteria met betrekking tot openheid en rust. Subsidieaanvragen zullen door de Dienst Landelijk Gebied (DLG) getoetst worden op deze criteria.

De criteria voor weidevogelbeheer zijn:

- de afstand van het perceel tot bebouwingskernen is groter dan 300 m;
- de afstand van het perceel tot aaneengesloten lijnvormige beplantingen, bijvoorbeeld houtsingels, bosjes, riet en ruigte, bedraagt meer dan 200 m;
- de afstand van het perceel tot grotere bossen is meer dan 400 m;
- de afstand van het perceel tot hoogspanningsleidingen en andere opgaande bouwwerken is meer dan 100 m;
- de afstand van het perceel tot rijkswegen is meer dan 150 m, tot provinciale wegen meer dan 150 m, tot gemeentelijke wegen meer dan 50 m en de afstand tot agrarische bedrijfsgebouwen is meer dan 200 m (de gekozen afstand tot de verschillende soorten wegen is een richtlijn, de verstorende invloed van wegen hangt nauw samen met de verkeersintensiteit).

Verdeling quotum voor weidevogelbeheer grasland over de witte gebieden

Deelgebieden	Hectares ruime jas	Bodemtype
Zuidelijk Westerkwartier	200	Zeeklei/laagveen
Kleiweidegebied	420	Zeeklei
Noordelijk zeekleigebied	130	Zeeklei
Duurswold Gorecht	86	Hoge zandgrond,zeeklei/laagveen
Oldambt	20	Zeeklei
Veenkoloniën/Westerwolde	30	Hoge zandgrond

In het Zuidelijk Westerkwartier zijn weidevogelpakketten alleen van toepassing buiten de op kaart-bijlage 3 aangegeven besloten houtsingelgebieden.

Overijssel, vrij inzetbare hectares

Weidevogelbeheer (pakketten bijlage 16, 17, 18a, 20, 21 en 22)

- a. Weidevogelbeheer is mogelijk in die gebieden die op kaart zijn aangeduid als beheersgebied, "ruime jas" weidevogelbeheer (Daarlerflier, Veenleiding, Wester- en Oosterbouwlonden). Dit betreft gebieden waar recentelijk nog concentraties van kwetsbare soorten (met name grutto en tureluur) zijn aangetroffen. Hierbij gelden de volgende criteria:
 - alleen op grasland;
 - afstand tot bebouwde kom groter dan 200 m;
 - afstand tot lijnvormige beplantingen groter dan 50 m;
 - afstand tot bosjes groter dan 100 m;
 - afstand tot grote drukke wegen groter dan 100 m;
 - niet onder hoogspanningsleidingen.
- b. Overige gebieden: buiten de op kaart aangegeven locaties is een beheersovereenkomst voor weidevogels mogelijk als op minimaal 2 ha een beheersovereenkomst wordt gesloten en er minimaal 1,5 broedpaar van de soorten grutto, tureluur, wulp, slobbeend, kemphaan, watersnip en/of zomertaling aanwezig zijn. Bij grotere oppervlakten kan volstaan worden met een gemiddelde van 1 paar van vorenvermelde soorten per hectare. Aanmelding van percelen vindt plaats voor 15 april van het desbetreffende jaar. Als de percelen aan de criteria voldoen, kan met ingang van 1 mei voor een beheersperiode van zes jaar een beheersovereenkomst worden gesloten. Na elke beheersperiode zal worden getoetst of nog aan de criteria wordt voldaan.

Hiervoor dient de deelnemer op het einde van het vijfde en het zesde jaar (eind april) van deze overeenkomst schriftelijk aan te geven hoeveel broedparen van welke soorten op de percelen onder overeenkomst aanwezig zijn.

Overijssel

Natuurproductiebetaling is mogelijk in een aantal als "ruime jas" begrensde gebieden met als doelstelling weidevogels en in een aantal op kaart aangegeven overige gebieden. In Noordoost-Twente zijn er in 2002 mogelijkheden in het hele gebied; bij een eventuele voortzetting in 2003 wordt het gebied beperkt tot de "ruime jas".

Om in aanmerking te komen moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan.

- De agrariër markeert de succesvolle en de met maaiwerkzaamheden en beweiden gespaarde legfels zodat controle mogelijk is.
- De agrariër stuurt direct na het uitkomen of sparen van de legfels (uiterlijk binnen vijf dagen na het uitkomen van het legsel) een aanvraag voor vergoeding in, zodat controle mogelijk is. Dit betekent ook dat het mogelijk is om meerdere keren een aanvraag in te dienen. Aanvragen van een vergoeding kan alleen schriftelijk.
- Voor legfels in natuurreservaten of op percelen waarop een beheersovereenkomst of een beschikking van LASER rust, wordt geen vergoeding gegeven

Als na maaien het nest verloren is gegaan, wordt alleen een vergoeding gegeven indien de agrariër zich maximaal heeft ingespannen. Als richtlijn geldt hier het laten staan van een pol van 3 m bij 3 m. Geen controle mogelijk (MKZ), geen vergoeding

De uitvoering van de regeling is opgedragen aan Landschap Overijssel. Voor het project Natuurproductiebetaling zijn de volgende onderdelen opgenomen.

- Vergoeding natuurproductiebetaling (maximaal 935 legfels x € 68,--)	€	63.850,--
- Controlekosten	-	4.398,--
- Voorlichting (kosten folders, aanmeldingsformulieren etc.), maximaal	-	2.006,--
- Personeel en overhead maximaal (bij 800 of meer aangemelde legfels)	-	<u>11.696,--</u>
Totaal mandaatbudget op basis van 935 legfels	€	<u><u>81.680,--</u></u>

Samenvatting

In de drie buurprovincies is in de plannen een vrije inzet van weidevogelhectares opgenomen. Aan de inzet van de vrij inzetbare hectares worden in alle provincies nadere voorwaarden gesteld ten aanzien van rust en ruimte en ten aanzien van het voorkomen van weidevogels en/of het voorkomen van voor weidevogels gunstige bodemomstandigheden. De DLG was bij de opzet van de plannen in beeld voor toetsing van alle voorwaarden. Bij de invoering van het Programma Beheer zijn tussen DLG en LASER afspraken gemaakt over het al dan niet uitvoeren van een doelmatigheidstoets. Deze afspraken houden in dat alleen de voorwaarden rust en ruimte worden getoetst en niet of de bodemomstandigheden voor weidevogels gunstig zijn. Aanvragen voor percelen met voor weidevogels ongunstige bodemomstandigheden krijgen toch een beschikking.

De natuurproductiebetaling (Overijssel) wordt toegepast in begrensde gebieden. De aanvrager draagt in dat systeem een groter risico. Betaling voor natuurproductie wordt uit provinciale middelen betaald.

Conclusie

De afspraken rond de doelmatigheidstoets vormen een belemmering voor de inzet van vrij inzetbare hectares. Ook de naburige provincies worden hiermee nu geconfronteerd. Uit doelmatigheidsoverwegingen bij de besteding van overheidsmiddelen moeten gronden in het gebied waar deze vrije hectares worden ingezet, qua bodemomstandigheden een zodanige potentie hebben dat alleen nog op rust en ruimte behoefte te worden getoetst.

Wat is de huidige praktijk in Drenthe

De provincie Drenthe kent voor het stimuleren van het weidevogelbeheer de volgende mogelijkheden:

- A. weidevogelbeheer in natuurgebieden (faunadoelstelling)
- B. weidevogelbeheer in concreet begrensde beheersgebieden (faunadoelstelling)
- C. weidevogelbeheer in "ruime jas"-gebieden (faunadoelstelling)
- D. ondersteuning vrijwillige weidevogelbescherming in de overige gebieden. De provincie financiert samen met het Rijk het steunpunt bij Landschapsbeheer Drenthe.

Alle onderdelen laten goede resultaten zien.

- Ad A. In feite is alleen in de kop van Drenthe nog sprake van een dubbeldoelstelling (botanisch en fauna). Bij de actualisatie zal hier nader naar gekeken worden.
- Ad B. Hiervoor zijn specifieke gebieden met een goede weidevogelpopulatie aangewezen, zoals het beheersgebied bij het Rolderdiep en de Oosterhesselerlanden. De deelname en de resultaten zijn goed.
Bij Wapserveen is in concreet begrensd beheersgebied via aanpassing van de doelstelling de mogelijkheid geboden een collectief weidevogelpakket aan te vragen.
- Ad C. Hiervoor zijn specifieke gebieden met een redelijke weidevogelpopulatie aangewezen. De deelname en de resultaten zijn zeer goed. Het betreft gebieden als bijvoorbeeld Drostendiep en Alteveer-Kerkenveld. Het gebied Nijeveen in Zuidwest-Drenthe kent een geringe deelname.
- Ad D. Niet aan een gebiedsbegrenzing gebonden nestbescherming. Het project kent een grote deelname met aantoonbare resultaten, doordat landbouwkundige verliezen door nestbescherming beperkt worden

In principe is met een keuze uit de mogelijkheden A tot en met D voor elk gebied in Drenthe een werkbare oplossing mogelijk. De provincie heeft daarnaast bij de opstelling van het Integraal Gebiedsplan in 2001 getracht invulling te geven aan de inzet van vrije hectares voor Drenthe.

De Commissie Landelijk Gebied heeft positief geadviseerd over de mogelijkheid van inzetten van vrije hectares. Desondanks is het niet gelukt aan de vrij inzetbare hectares een goede invulling te geven. Dat had te maken met de eisen die in het kader van een doelmatige besteding van overheidsmiddelen aan de inzet gesteld worden (doelmatigheidstoets bijlage 1).

Bij het opstellen van het Integraal Gebiedsplan is ten aanzien van het openstellen van beheerspakketten verschil gemaakt tussen concreet begrensd beheersgebied (faunadoelstelling) en "ruime jas"-beheersgebied (faunadoelstelling). Het Integraal Gebiedsplan Drenthe kent voor "ruime jas"-gebieden de mogelijkheid om de pakketten SAN 16, 17 en 18 aan te vragen. In concreet begrensde gebieden zijn daaraan toegevoegd de pakketten 19, 20, 21 en 22. Voor deze laatste pakketten is de instapeis 100 hectares. Deze pakketten kunnen collectief worden aangevraagd en kennen in hun uitvoering een zekere flexibiliteit.

Bij de keuze om de collectieve pakketten niet toe te passen in "ruime jas"-gebieden hebben de volgende overwegingen een rol gespeeld.

- De kwaliteit van het weidevogelgebied; bij nog kansrijke weidevogelgebieden is gekozen voor een "ruime jas"-benadering en bij de betere weidevogelgebieden voor een concrete begrenzing tot beheersgebied.
- Mogelijkheid tot deelname; in de "ruime jas"-gebieden is gekozen voor een 1 : 6 benadering dat wil zeggen dat het quotum aan beschikkingen maximaal een zesde is van de oppervlakte van het gebied. Bij een "ruime jas"-benadering wordt er ook van uitgegaan dat een goede spreiding over het gebied wordt verkregen. Verder kan een collectieve aanvraag bij een "ruime jas" door de eisen gesteld aan het pakket tot gevolg hebben dat het aantal hectares met maai- en weidedatum ongewenst wordt ingeperkt.

Collectieve pakketten kennen een minimale instapreis. Om hieraan te kunnen voldoen is het mogelijk een aanvraag namens een of meerdere beheerders in te dienen. In dat geval wordt een samenwerkingsverband aangegaan. Het samenwerkingsverband vraagt subsidie aan en ontvangt de subsidie. Het samenwerkingsverband dient de subsidie op een of andere wijze door te betalen aan de beheerders. Sanctie en intrekking van subsidie als gevolg van ontoereikend beheer treffen het samenwerkingsverband, dat dit weer kan verhalen op de individuele beheerder. Samenwerkingsverbanden kunnen op basis van de Regeling organisatiekosten samenwerkingsverbanden een subsidie ontvangen voor een periode van vier jaar. Het betreft een jaarlijks aflopende subsidie van respectievelijk € 15,88, € 11,34, € 9,08 en € 6,80 per ha per jaar, of wel totaal € 43,10 per ha. Aan de vorm en inhoud van een samenwerkingsverband worden voorwaarden gesteld.

Welke oplossingen ter ondersteuning voor het plan tot behoud van de grutto in Zuidwest-Drenthe zijn in beeld (geweest)

De discussie in de statencommissie was vooral gericht op een oplossing in het kader van het Programma Beheer, al werd een provinciale financiering niet helemaal uitgesloten. Hierna zijn zowel oplossingen met een rijks- als met een provinciale financiering in beeld gebracht.

Uitgangspunt financiering rijksmiddelen

Indien het Plan tot behoud van de grutto in Zuidwest-Drenthe met rijksmiddelen moet worden gefinancierd, zullen de maatregelen moeten passen binnen de Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer en het Integraal Gebiedsplan, hetgeen betekent dat er gekozen kan worden voor een concrete dan wel een "ruime jas"-begrenzing.

Concrete begrenzing

Toepassing van alle weidevogelpakketten is mogelijk. Om de flexibiliteit van de collectieve pakketten te kunnen benutten, zou een gebied begrensd moeten worden, waarin een collectief ten minste 100 ha kan aanbieden. Deze optie wordt door de Weidevogelwerkgroep niet haalbaar geacht.

"Ruime jas"-begrenzing

Alleen toepassing van de weidevogelpakketten SAN 16,17 en 18 is mogelijk. Een "ruime jas"-begrenzing van de gebieden Ruinerwold, Uffeltermade en Lange Weiden zou betrekking hebben op ongeveer 1.100 ha of wel een quotum van 180 ha. Voorgesteld wordt maximaal 40 ha quotum toe te kennen, hetgeen bij de in Drenthe toegepaste verhouding een "ruime jas" van 240 ha oplevert. In dat geval is er na begrenzing nog enige ruimte voor andere deelnemers.

Voor zowel de begrenzing van de "ruime jas" als voor een concrete begrenzing moet de normale procedure tot begrenzing gevolgd worden. Een normaal tijdschema met als uitgangspunt dat geen zwaarwegende problemen worden opgeworpen zou er als volgt uitzien.

- Gesprek met de werkgroepen: 12 augustus 2002
- Bespreken "ruime jas" plan in Commissie Landelijk Gebied: 5 september 2002 (ontwerpplan gereed 16 augustus 2002)
- Bespreken in statencommissie: 21 oktober 2002

Na bespreking in de statencommissie kan een apart beheersgebiedplan opgesteld worden. De procedure tot vaststellen van een dergelijk plan bedraagt ongeveer een half jaar.

Uit het tijdschema blijkt dat het niet mogelijk is om eind 2002 subsidie aan te vragen bij LASER Roermond. In het jaar 2003 kunnen dan nog geen resultaten worden gehaald. Voor het jaar 2003 zou eenmalig provinciale financiering van de gevraagde beschikkingen een oplossing zijn. De oppervlakte waarvoor deze provinciale financiering mogelijk is te beperken tot 35 ha. De pakketkeuze te beperken tot de weidevogelpakketten met een maai- en weidedatum van 1 of 8 juni 2002. Uitgangspunt: 50% 1 juni 2002 en 50% 8 juni 2002.

Kosten: $35 \text{ ha} \times ((302 + 444) : 2) = \text{€ } 13.055,-$, afgerond € 13.500,-.

Bij een keuze voor provinciale financiering van het eerste jaar is het opstellen van een beheersgebiedsplan niet noodzakelijk, maar kan de begrenzing van de "ruime jas" meegenomen worden bij de actualisatie van het Integraal Gebiedsplan.

Gevolgen: bij de actualisatie van het Integraal Gebiedsplan worden mogelijk nog enkele "ruime jas"-gebieden voor weidevogels aangewezen. Het is niet te verwachten dat voorafgaande aan deze begrenzing een beroep gedaan zal worden op provinciale middelen.

Uitgangspunt provinciale financiering van een project

Indien binnen de kaders van het Programma Beheer geen acceptabele oplossing gevonden wordt en ondersteuning van het plan van belang wordt geacht, kan het starten van een provinciaal project overwogen worden. Het spreekt voor zich dat de uitvoering van het project dan ook niet aan LASER maar aan een andere organisatie, bijvoorbeeld Landschapsbeheer Drenthe of DLG, wordt opgedragen. Reeds in het kader van het Integraal Gebiedsplan (of haar voorgangers) begrensde percelen zijn uitgesloten van deelname. Bij de berekening van de vergoedingen per perceel is uitgegaan van de nu geldende SAN-vergoedingen.

Voor een provinciaal project zijn de volgende mogelijkheden in beeld (geweest).

a. Natuurproductiebetaling (Overijsselse manier)

Op basis van de gegevens in het Plan tot behoud van de grutto zou het natuurresultaat voor de desbetreffende gebieden bestaan uit het uitkomen van de legsels van 40 paar grutto's. Het resultaat 40 legsels zou dan € 2.720,- opleveren. De werkgroepleden zijn van oordeel dat natuurproductiebetaling op deze wijze georganiseerd geen oplossing biedt voor het behoud van de grutto in hun werkgebied.

b. Provinciale pilot collectief weidevogelpakket

In het Plan tot behoud van de grutto in Zuidwest-Drenthe is een zekere flexibiliteit in de toe te passen beschermingsmaatregelen uitgangspunt. De in de SAN benoemde zogenaamde "collectieve" weidevogelpakketten kennen deze flexibiliteit. In gebieden met een "ruime jas"-begrenzing zijn deze pakketten in Drenthe niet van toepassing. In het kader van een pilot zou toepassing van een collectief weidevogelpakket voor zes jaar toegestaan kunnen worden, daarbij het pakket algemeen weidevogelgebied als uitgangspunt te nemen. De percelen met een maai- en weidedatum moeten voldoen aan de in het Integraal Gebiedsplan gestelde voorwaarden ten aanzien van rust en ruimte.

In bijlage 2 is opgenomen de inhoud van het pakket en de voorwaarden waaraan aanvraag en rapportage moeten voldoen. Daarnaast moet een jaarlijkse rapportage plaatsvinden over de plaats van de nesten, de percelen met maai- en weidedatum en het percentage uitgevlogen jongen.

De resultaten van de pilot kunnen vergeleken worden met de resultaten van het "normale" collectieve pakket in de omgeving van Wapserveen.

De kosten van een eventuele pilot zijn als volgt te begroten.

- Beschikkingen over 100 ha x € 96,-- x 6 jaar =	€ 57.600,--
- Bijdrage samenwerkingsverband in 100 x € 43,10 =	- 4.310,--
- Kosten uitvoering controle en toetsing 3 dagen per jaar	- 7.500,--
- Inventarisatie en nestbescherming Weidevogelwerkgroep	_____ p.m.
Totaal	€ 69.410,--
	Afgerond <u>€ 69.500,--</u>

Gevolgen: verwacht mag worden dat de keuze voor deze oplossing hooguit een beperkt aantal verzoeken om eveneens een dergelijk project te mogen uitvoeren tot gevolg zal hebben. De pilot zou er toe kunnen leiden dat door aanpassing van het Integraal Gebiedsplan te zijner tijd collectieve weidevogelpakketten worden toegepast in "ruime jas"-gebieden.

c. Een provinciale pilot flexibel weidevogelbeheer

In het Plan tot behoud van de grutto in Zuidwest-Drenthe wordt gestreefd naar een grote mate van flexibiliteit ten aanzien van de toepassing van een maai- en weidedatum op perceelsniveau en ten aanzien van de daarbij te hanteren maai- en weidedatum. Maximale flexibiliteit op perceelsniveau betekent dat telkens in het voorjaar (april) wordt aangegeven op welke percelen welke maai- en weidedatum komt te liggen. In de loop van de maand mei kan dan de maai- en weidedatum verschuiven naar een eerder dan wel later tijdstip. Bij deze flexibele toepassing wordt wel uitgegaan van de vergoedingen van de SAN. In een pilot zou de mogelijkheid van flexibel weidevogelbeheer voor een periode van zes jaar aangeboden kunnen worden. De percelen moeten voldoen aan de in het Integraal Gebiedsplan genoemde voorwaarden ten aanzien van rust en ruimte.

De kosten voor een eventuele pilot zijn als volgt te begroten.

Uitgangspunt: de betaling van de perceelsvergoeding voor een perceel met een maai- en weidedatum zal niet die van het weidevogelpakket met uitgestelde maai- en weidedatum van 8 juni te boven gaan. Dit betekent dat een aangevraagde vervroeging dan wel verlating van de maai- en weidedatum geen financiële gevolgen heeft. Aanvragen om vroeger te mogen maaien moeten worden goedgekeurd door Landschapsbeheer Drenthe.

Beschikkingen over 35 hectare x € 444,-- x 6 jaar =	€ 93.420,--
Kosten uitvoering controle en toetsing 4 dagen per jaar =	- 10.000,--
Bijdrage samenwerkingsverband 35 ha x € 43,10	- 1.510,--
Administratie percelen door Weidevogelwerkgroep	_____ p.m.
Totaal	€ 104.750,--
	Afgerond <u>€ 105.000,--</u>

Jaarlijks zou gerapporteerd moeten worden over de plaats van de nesten, de plaats van de percelen met uitgestelde maai- en weidedatum, vervroeging dan wel verlating van de maai- en weidedatum en over het percentage uitgevlogen jongen.

Gevolgen: een zeer flexibele oplossing. Verwacht mag worden dat het kiezen van deze oplossing veel verzoeken om een vergelijkbare pilot tot gevolg zal hebben. De lasten zullen dan evenredig hoger worden. Het is op voorhand niet duidelijk of de voorgestelde oplossing na zes jaar operationeel kan worden in het Programma Beheer.

Overwegingen

Vrijwilligheid

In gesprekken met leden van de werkgroep kwam sterk naar voren dat de landbouwers die toegezegd hebben te willen deelnemen geen begrenzing willen. Zij hebben angst dat een begrenzing gevolgd gaat worden door verdere regels.

In het verleden zijn in zienswijzen (bedenkingen) bij terinzageligging dergelijke angstgevoelens verwoord. In die gevallen is bij de overwegingen aangegeven dat begrenzing op vrijwillige basis mogelijkheden biedt en geen verdere gevolgen mag hebben. In het door gedeputeerde staten (GS) vastgestelde Integraal Gebiedsplan staat het als volgt omschreven: Het gebiedsplan heeft geen planologische status. De begrenzing van de gebieden mag geen reden zijn om de bestemming van de gronden in onderstaande kaders (POP, bestemmingsplan en waterhuishoudingsplannen) te wijzigen. Het gebiedsplan geeft geen bindende richtlijnen. De uitvoering berust op vrijwilligheid.

Reacties met deze angstgevoelens als basis hebben in het verleden niet geleid tot het niet aanwijzen van gebieden.

Vraag: zijn er nu argumenten om op basis van angst voor verdere gevolgen te kiezen voor een provinciaal project in plaats van voor een "ruime jas"-begrenzing? Welke gevolgen zou een dergelijke beleidswijziging moeten hebben voor bestaande begrenzing waar ook op deze basis bezwaar is gemaakt?

Vergelijking van mogelijkheden

In feite komen als ondersteuning van het Plan tot behoud van de grutto in Zuidwest-Drenthe drie mogelijkheden in beeld, met name een "ruime jas"-begrenzing, een pilot collectief weidevogelbeheer voor minimaal 30 hectare en een pilot flexibel weidevogelbeheer. In navolgende tabel zijn de belangrijkste gegevens samengevat.

	Financiering	Randvoorwaarde	Draagvlak	Mogelijkheden	Collectieve pakketten	Flexibel op percelenniveau **	Effectiviteit voor weidevogels
Begrenzen als "ruime jas"	Rijk, eventueel een jaar provincie *(€ 13.500,--)	Begrenzen	Nu beperkt	Verschillende pakketten met vergoedingen	Niet mogelijk	Niet	++
Pilot collectief pakket	Provincie *(€ 69.500,--)	Begrenzen ***	Waarschijnlijk wel	Beperkt, maar met eigen invulling	Als pilot mogelijk	Ja	+
Pilot flexibel weidevogelbeheer	Provincie *(€ 105.000,--)	Begrenzen ***	Waarschijnlijk wel	Beperkt tot twee pakketten met vergoedingen	Niet mogelijk ****	Ja	++

* Globaal berekende bedragen

** Flexibiliteit van belang voor weidevogels en/of deelnemers

*** Begrenzen in het kader van PB zal via de daarvoor aangegeven procedure moeten plaatsvinden. Bij een provinciale pilot kan worden volstaan met afspraken (op kaart) welke gebieden in de pilot vallen

**** Pilot gaat uit van een samenwerkingsverband

- De "ruime jas" weidevogels heeft minder draagvlak in het gebied, maar een groter effect voor weidevogels dan de voorgestelde pilot. Op basis daarvan wordt geadviseerd voor een begrenzing als "ruime jas"-gebied te kiezen en eenmalig de kosten gelijk aan "een beschikking in het kader van SAN" voor 35 ha met een maai- en weidedatum voor rekening van de provincie te laten komen (50% datum 1 juni en 50% datum 8 juni).
- De pilot collectief heeft een groter draagvlak in het gebied en heeft een kleiner effect voor weidevogels dan de "ruime jas". Het grotere draagvlak voor deze vorm van weidevogelbeheer is een compensatie voor het geringere effect ervan. Het grotere draagvlak geeft eveneens voldoende aanleiding om anders met de vrijwilligheid om te gaan. De kosten van de pilot zijn substantieel hoger dan van de "ruime jas"-begrenzing met provinciale financiering van het jaar 2003.
- De pilot flexibel weidevogelbeheer heeft groot draagvlak in het gebied. De pilot doet in effectiviteit niet onder voor een "ruime jas"-begrenzing. Het per jaar vastleggen van de percelen waarop een maai- en weidedatum rust, vraagt aanzienlijk meer administratie. Deze administratie en controle wordt nog een stuk ingewikkelder doordat in het seizoen de maai- en weidedatum kan worden gewijzigd. De kosten voor de provincie van deze oplossing zijn substantieel hoger dan van de "ruime jas"-begrenzing met provinciale financiering van het jaar 2003.

Productgroep Landelijk Gebied, 4 juli 2002

jk/coll.

*\\RHO\DATA\PRODUCT\FG\CTB\Statenbrieven\48-6.2-2002009696-Vrije weidevogelhectares.doc

DOELMATIGHEIDSTOETS (PROGRAMMA BEHEER)

In de meeste pakketten van SN en SAN is aangegeven welk beheersresultaat er aan het einde van de beheersperiode moet zijn bereikt. Uitzondering hierop zijn onder andere de weidevogelpakketten met een uitgestelde maai- en weidedatum. Ook daar is het uitgangspunt een doelmatige en verantwoorde besteding van overheidsmiddelen. In een "ruime jas"-begrenzing kunnen percelen voorkomen die ook met een beschikking niet de gewenste bijdrage leveren aan behoud en ontwikkeling van weidevogels. Om hieraan tegemoet te komen is afgesproken dat de DLG in opdracht van LASER een doelmatigheidstoets kan uitvoeren. Een doelmatigheidstoets kan alleen in zeer uitzonderlijke gevallen worden toegepast. Hierna is een selectie gemaakt van gevallen waarin wel of geen opdracht tot een doelmatigheidstoets wordt gegeven. LASER laat DLG alleen een doelmatigheidstest uitvoeren als in het gebiedsplan staat aangegeven dat :

- de begrenzing ruimer is dan het beschikbare quotum; het moet dus een "ruime jas"-begrenzing betreffen (zoekgebied);
- de doelmatigheidstoets betrekking heeft op locatiebepalingen (afstand tot bebouwing, hoogspanningskabels, wegen en bossen). Indien mogelijk voert LASER deze toets uit aan de hand van de topografische kaart. Indien dit niet mogelijk is, wordt DLG gevraagd advies uit te brengen door middel van controle in het veld;
- het een van de onderstaande SAN-beheerspakketten of landschapspakketten SAN/SN betreft; faunarand, weidevogelgrasland met rustperiode, vluchtheuvels voor weidevogels, etc.

LASER laat geen aparte toets uitvoeren indien:

- het een pakket betreft waarin reeds een doelbepaling is opgenomen in de pakketbeschrijving en/of
- het een perceel betreft buiten de aangegeven begrenzingen (deze aanvraag wordt afgewezen) en/of
- het een perceel betreft in een 1 : 1-begrenzing en/of
- een eis is opgenomen dat het perceel niet gedraineerd, gefreesd, gescheurd of heringezaaid mag zijn en/of
- extra eisen aan het pakket worden gesteld (minimaal x soorten als instapeis, resultaat moet minimaal x soorten zijn)
- de drooglegging van de aanliggende sloot niet te groot mag zijn
- eisen aan de grondsoort, grondwatertrap en dergelijke worden gesteld en er geen topografische kaart is toegevoegd aan het gebiedsplan waar deze locaties zijn aangegeven.

Waar geen toets wordt uitgevoerd, wordt in de meeste gevallen de aanvraag toegewezen.

jk/coll.

*F:\PRODUCT\FG\CTB\Statenbrieven\48-6.2-2002009696-weidevogelhectares-bijlage 1.doc

PILOTPAKKET ALGEMEEN WEIDEVOGELGEBIED

1. Het is een verzameling beheerseenheden bestaande uit landbouwgrond, waarvan ten minste 80% grasland.
2. In de beheerseenheden bevinden zich in het tijdvak, te rekenen per 100 ha, ten minste 25 broedparen van een of meer van de volgende soorten: grutto, Kievit, scholekster, tureluur, watersnip, kemphaan, slobeend, zomertaling, veldleeuwerik, wulp, kluut, krakeend, kuifeend, wintertaling, graspieper, gele kwikstaart, kwartelkoning, visdiefje, zwarte stern, paapje of grauwe gors.
3. Ten minste 15% van het grasland van de beheerseenheden wordt in de periode van 1 april tot 1 juni gevrijwaard van beweiding, maaien, rollen, slepen, inzaaien, doorzaaien en bemesting.
4. Ten minste 2% van het grasland van de beheerseenheden bestaat uit:
 - a. verspreid liggende gronden met een oppervlakte van ten minste 1.000 m² die niet eerder dan 22 mei worden gemaaid of beweid en in ieder geval steeds ten minste twee weken later dan de datum waarop omliggende gronden zijn gemaaid of voor het eerst worden beweid;
 - b. slootranden met een breedte van ten minste 2 m en ten hoogste 5 m en een lengte van ten minste 200 m die niet worden bemest.
5. Op de gedeelten van de beheerseenheden waar de verplichtingen genoemd onder 3 en 4 niet worden toegepast, worden aanvullende maatregelen getroffen ter bescherming van het broed- en fouragebiotoop en het broedsucces van de onder 2 genoemde vogelsoorten*.
6. Binnen acht weken na afloop van het derde jaar wordt een rapportage aan gezonden, waarin is aangegeven in welke mate de verplichting onder 2 is behaald en welke beheersmaatregelen in de eerste drie jaren van het tijdvak zijn getroffen.
7. De minimumoppervlakte van de verzameling beheerseenheden bedraagt 100 ha.

* Aanvullende maatregelen = er moet ten minste voldaan zijn aan nestbescherming, zoals het plaatsen van nestbeschermers op percelen met vee, markeren en ontzien bij maaien, vanuit het midden maaien, met een wildredder maaien of stokken met zakken plaatsen voor het maaien.
Vergoeding zand: € 104,37 per hectare per jaar.

Onder objectivering van de doelpakketten in het kader van de Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer staat ten aanzien van de collectieve weidevogelpakketten het volgende.

Het natuurresultaat bij deze pluspakketten wordt omschreven als een aantal broedparen per 100 ha (pilot 30 ha). Daarnaast zijn bepaalde beheersvoorschriften opgenomen.

De beheerder is in principe vrij in de keuze voor een bepaalde inventarisatiemethode en de intensiteit waarmee die wordt uitgevoerd; hij is echter wel gebonden aan het resultaat van de beoordeling door DLG (pilot).

Aanvraag subsidieverlening (jaar 0/subsidievaststelling jaar 6)

- Beheerder levert de omgrenzing van de beheerseenheid (of de omgrenzing van het terrein met de omgrenzing van de daarbinnen onderscheiden beheerseenheden).
- Beheerder verklaart op het aanvraagformulier welk pakket binnen de beheerseenheid aanwezig is.
- Beheerder vinkt bij aanvraag voor subsidieverlening aan welke meetsoorten in de beheerseenheden voorkomen; tevens dient hij een indicatie van de aantallen broedparen per meetsoort te overleggen.
- Beheerder dient binnen acht weken na afloop van het derde jaar en bij aanvraag voor subsidievaststelling informatie gebaseerd op inventarisatiegegevens over de aantallen broedparen per meetsoort en omtrent de genomen beheersvoorschriften te overleggen.

DLG (pilot ...) voert een globale toetsing van de aanvraag uit door vergelijking van de aanvraaggegevens met databestanden van tellingen van weidevogels.

DLG (pilot ...) kan naar aanleiding van de globale toetsing een veldcontrole uitvoeren.

DLG (pilot ...) controleert volgens de BMP Weide- en akkervogels van het Sovon, de waargenomen aantallen worden omgerekend naar 100 hectare (pilot 30 ha).

DLG (pilot ...) controleert naleving van de beheersvoorschriften, zoals de ligging en oppervlakte van de vluchtstroken, in principe op elk moment gedurende het tijdvak.

jk/coll.

*F:\PRODUCT\FG\CTB\Statenbrieven\48-6.2-2002009696-weidevogelhectares-bijlage 2.doc